PAVLVS EPISCOPVS

Seruus seruorum Dei.

AD PERPETVAM REI MEMORIAM.

Nigenitus æterni Patris Filius, Christus Dominus, & Redemptor noster, qui se quotidie vnà cum Patre operari professus est, cum Pater meus, inquit, vsq; modo operatur, & ego operor, nunquam destitit mirabiliter illuminare terram suam à montibus æternis; sed varijs locis, varijsq; temporibus suscitando æternæ gloriæ candidatos, Sanctos suos, Ecclesiam Sanctam illustrare mirabilem in modum consueuit; non solum, vt addat in dies magis domui suæ gloriam, & decorem, sed etiam vt irradiando humanæ vitæ tenebras splendoribus Sanctorum, tarditatem nostram vrgeat, fratrum nostrorum exemplo, quasi præsenti testimonio oculorum. Hic idem Dominus, qui facit mirabilia magna solus, magnificauit nouissimè facere nobiscum, ac miro dispensationis suæ opere statuit super Apostolicæ petræ arcem grande luminare; eligens sibi è gremio Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Carolum, Sacerdotem fidelem, seruũ bonum, formam gregis, formam Pastorum. Qui videlicet multiplici fulgore Sanctorum operum vniuersam decorando Ecclesiam, Sacerdotibus, & Populo præluceret quasi Abel in innocentia, quasi Enoch in munditia, quasi Iacob in laborum tolerantia, quasi Moises in mansuetudine, quasi Elias in ardenti zelo, quiq; imitandam exhiberet inter affluẽtes delicias; Hieronymi corporis castigationem, Martini in sublimioribus gradibus humilitatem; Gregorij pastoralem sollicitudinem; libertatem Ambrosij; Paulini charitatem; ac demum videndum, ac perspiciendum ostenderet oculis nostris, manibus nostris contrectandum, hominem, mundo maxime blandiente, crucifixum mundo, viuentem spiritu, terrena calcantem, cœlestia iugiter negociantem, &, sicut officio in Angelum substitutum, ita etiam mente, & opere vitam Angelorum in terris æmulantem. Quamobrem merito repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione, in insigni die solennitatis nostræ; quando, nullis meritis nostris, sed inscrutabili sapientiæ suæ arcano, hanc diem mundo dilucere his temporibus ante sæcula præordinauit Altissimus, in qua per ministerium humilitatis nostræ Carolo S. R. E. cui auctore Domino, præsidemus, Presbytero Cardinali, sacris decernendis honoribus, vnica

ſponſæ ſuæ noua imponeretur corona, ornata omni lapide prætioſo. Ex hoc enim confundentur omnes, qui adorant ſculptilia impiarum adinuentionum ſuarum, & gloriantur in ſimulacris errorum; confitebuntur autem populi ſancti Domino, & exaltabitur nomen eius ſolius. Et quoniam ſolennis declaratio Sanctitatis Christi famuli, ex inueterato Eccleſiæ Romanæ ritu, & ex præſcripto ſacrorum canonum celebrata, perpetuis futuris temporibus, noſtris Apoſtolicis litteris eſt de more conſignanda, hæc duximus ex eius vita, & miraculis, totiuſq; cauſæ actis ſummatim referenda.

Naſcitur dilectus Dei Carolus in primaria Mediolanenſi familia Borromæa, ex parentibus Giberto Comite, & Margarita Medicea, anno ſalutis MDXXXVIII. cuius futuræ eximiæ ſanctitatis ſplendorem præmonſtrauit Dominus magno, & inſolito lumine, qua nocte puer naſcebatur, ſuper maternum cubiculum compluribus viſo. Nec puerilis ætas eiuſdem ſanctitatis indicijs caruit; tempus enim quo vacare licebat, extruendis, & exornandis altariolis magna cum voluptate dabat. Creſcente ætate, quòd bonam eius mẽtem excellentioribus donis Spiritus Sanctus in dies magis præpararet, christianis moribus, & litteris non difficilè à pijs parentibus imbuitur. Eminebant verò in adoleſcente præludia benedictionum, quibus dignatus eſt eum Altiſſimus, munditia cordis, pax interna, innocentia, & modeſtia: nec rebus ſolum, ſed etiam omnibus verbis turpibus, omnibuſq; mendacijs abſtinebat. In vtroq; iure in Papienſi vniuerſitate, vbi his ſtudijs operam dederat, ad doctoratus gradum promotus, à fe. re. Pio Papa Quarto, Prædeceſſore noſtro, eius auúculo, paulo ante, diſponente Domino, ad Apoſtolatus apicem euecto, Romam euocatur, & in Sacrum S.R.E. Cardinalium Collegium adſcribitur, deinde Mediolanenſi Eccleſiæ præficitur, grauiſſimaq; vniuerſalis Eccleſiæ negocia, & Sedis Apoſtolicæ munera illi credũtur. Hic verò cœpit Dominus oſtẽdere in Carolo mirabilia ſua; cum enim nondum vigeſimum tertium expleuiſſet annum, adminiſtrabat omnia diligenter, in ſapientia, & iuſtitia, ſummo cũ zelo honoris Dei, & ſtudio Catholicæ Eccleſiæ vtilitatis. Quæ omnia in negocijs fidei Catholicæ, & vniuerſæ Eccleſiæ, quæ in Concilio Tridentino tunc agitabantur, maximè enituerunt. Non vigilijs, non incommodis, aut laboribus vllis pepercit, vt ne quid retardaret Sanctæ Synodi abſolutionem, quàm ipſe ſollicitè, & cum ſpiritus ardore, promouit ſemper, donec à Domino impetraret. In tam ſublimi dignitatis gradu conſtitutus, diuitiarum, potentiæ, ætatis, alijsq; non paucis, nec leuibus delinimentis circũdatus; tantũ abeſt, vt poſt carnalia deſideria abierit, vt ſuperno aſſiſtente præſidio, tunc cœperit Christo magis adhærere, & ſpiritualia ardentius æmulari. Itaq; vrbano ſplendore, & amplitudine relictis, bonus operarius in meſſem, quam ſuſceperat, Mediolanum diſcedit, vbi partes ſuas in dies magis implendo, agrum illum, malitia temporum vepribus turpiter deformem, ac ſilueſcentem, in eum reſtituit nitorem, vt Eccleſiã Mediolanenſem præclarũ exemplar redderet Eccleſiaſticæ diſciplinæ. Hoc autem cum à ſe præſente præſtandum cerneret, nunquam à reſidentia diſceſſit niſi coactus, aut concedente Sede Apoſtolica, vel ſeniore Epiſcopo ſuæ prouinciæ approbante. Principio Concilij Tridentini de-

creta executioni mandari sollicite curauit, & vt Ecclesiasticam disciplinam moresq; deprauatos recte, & ordine emedaret, Domini via incedendum intelligens, diuino auxilio facere incœpit, & docere. Nam à se, suaq; familia reformationem aggressus, omnia ad Sacrorum Canonum, & Sanctorum Patrum exempla composuit; laicis familiaribus grata missione dimissis, clericorum censuit vtendum ministerio, quibus cum assiduæ illi erant ad Deum preces, aliæq; complures spirituales occupationes; omni vestium pompa detracta, omniq; alia re, minus honesta, & religioso indecora sublata. Quantum in Ecclesiæ suæ recta administratione præstiterit, satis declarant Synodi multæ Prouinciales, ac diœcesanæ, eiusdemq; Ecclesiæ actorum edita volumina, quæ Sacerdotum manibus teruntur, & regendi Ecclesias doctrinam abundè suppeditant. Ciuitatis, ac diœcesis suæ Ecclesias, aut ipse solus suis sumptibus, aut grandi eleemosyna præeundo, vna cum alijs instaurauit; alias à fundamentis ædificauit, alias ornauit, prætiosa etiam nonnullas suppellectili ære suo instruxit. Pueris, & adolescentibus Ciuitatis, & diœcesis, tum Clericis, tum Laicis, necnon Heluetijs, & Rhetis moribus, & litteris informandis, Presbyteris secularibus in regimine animarũ erudiendis, Seminaria, & Collegia instituit; præterea regularibus clericis, Sacris Virginibus Regulares, Secularibus verò tam mulieribus, quàm virginibus seculares domos, Mendicantibus Hospitale, Canonicis Ecclesiæ Mediolanensis Ordinarijs cõmune domiciliũ Archiepiscopis, eorũq; hospitibus oportunas ædes, alijs pijs operibus complures alias pias domos magnis sumptibus, partim proprijs, partim beneficiorum Ecclesiasticorum vnione, & attributione extruxit, auxit, & necessarijs reditibus stabiliuit. In prædicatione verbi Dei tam frequens erat beatus Pontifex, vt planè in omni patientia, & doctrina impleret ministerium suum, vigilando, laborando, labore penè incredibili; ita vt quadraginta horarum solennibus precibus continuo persistens in ieiunio, & vigilia, singulis horis ad populum admirabili patientia sermonem haberet. A frequenti visitatione ecclesiarum, & populorum suæ diœcesis, ac prouinciæ, vel aliarum etiam diœcesum, cum ab Apostolica Sede demandabatur, nullis incommodis, aut periculis deterreri, vel retardari potuit; non æstu, non algore, aut nocturnis tenebris, non præruptis, & asperis Rhetorum, & Heluetiorum montiũ, niue, & glacie rigentium, neq; alijs deniq; multis & grauibus difficultatibus. Sed vir Dei charitate, quæ foras pellit timorem, & omnia sustinet, omnibus superatis, etiam cum suæ vitæ discrimine, increpando, obsecrãdo, prædicando & exemplo, atq; auctoritate personæ, hæreses, multaq; alia grauissima vitia, & abusus, præsertim à clero, per Christi gratiam sustulit. In administrãdo patrimonio Ecclesiæ tantum industriæ, & diligentiæ adhibuit seruus fidelis, vt eius reditus multo maiores relinqueret, quàm acceperat; nec minus tamen in illis dispensandis fidelis apparuit coram Domino. Hospitalitatem quippe exhibuit vsq; adeò, vt ostium eius omnibus pateret semper; diœcesanis, alienigenis, notis, ignotis, præsertim vero Ecclesiasticis, quos in secularibus diuersorijs manere indecorum dicere solebat, suamq; domum publicum hospitium vocabat. In eleemosynis dandis ita se gessit, vt in hoc opus præcipuè abundasse

merito dici possit, ac dispersisse,& dedisse pauperibus. Quantum enim necessarijs sumptibus ex mensæ Ecclesiæ Mediolanensis,& ex alijs proprijs reditibus supererat, totum in pauperes abibat;& ne quemquam aperte rogandi, aut accipiendi pudor expertem faceret misericordiæ suæ, secretis eleemosynis fidelem præposuerat ministrum,qui eorum occultis necessitatibus subueniret. Eoq; processit pauperibus subueniendi studium, vt Vritanum Principatum, reliquum patrimonij sui, nec tenuis reditus,distraheret, & quadraginta millium scutorum pretio, quamuis vili,inde percepto,diuersis pijs locis Mediolani tantum pecuniæ paucissimis horis attribueret. Cum verò pestilentiam in ciuitatem, & diœcesim Dominus immisisset, & gregem sibi commissum,bonus pastor miserabiliter affligi cerneret, vt egenorum calamitati temporalibus etiam auxilijs prospiceret, vel argentea vasa, stragulam, aliamq; vestem, ostiorum vela, proprijq; demum lectuli solatium dedit Neq; hic constitit feruens Christi serui. erga proximum dilectio, sed æmulando charismata meliora, ad eam charitatem peruenit, qua maiorem neminem habere Dominus ipse pronunciauit. Quasi enim parum iudicaret publicis supplicationibus nudipedalibus, verbo, & opere inducere clerum, & populum ad diuinam deprecandam vindictam, & ad pœnitentiam prouocare, aliaq; multa in commune consulendo sollicitè ordinare, pro munere pastorali, cernens id etiam animarum saluti, & gregis necessitatibus in Domino expedire, dispositis rebus suis,& selectis nonnullis adiutoribus, infirmos tam ciuitatis quàm diœcesis cuiuscunq; ordinis, die nocteq; visitando, spiritualia, & temporalia ministrabat defunctos sepeliri,infantes orphanos nutriri,ac sua quemquam onera publicè demandata,diligenter, ac fideliter administrare curabat,non pauperum valetudinaria, non humiles casas, inuisas dimisit, non ad mortuorum cadauera accedere veritus est, vt viuentem miserabiliter inter mortuos infantem ab vberibus defunctæ matris eriperet, & sic agendo boni pastoris expleret officium, qui animam suam ponit pro ouibus suis. Id quod facere etiam se paratum pro tuendis Ecclesiæ iuribus, & Ecclesiastica restituenda, & conseruanda auctoritate non semel ostendit; quippe qui in promptu haberet vlcisci omnem inobedientiã; mitissimus alioquin vir,& clementissimus; ita vt calumnias,contumelias,grauesq; persecutiones patientissimè ferret. Quapropter oblata aliquando indicia proditionis vitæ suæ neglexit, & litteras, nec resignatas, flammis tradidit. Ferè nullus,quamquam delicti reus, eius misericordiam pœnitens implorauit, qui non fuerit consecutus. Seuerus tamen arbiter erat in expendendis meritis personarum, cum de ecclesiasticis beneficijs, & officijs conferendis ageretur: beneficia enim nisi magis idoneis non dabat,neq; in illis dispensandis vllatenus à sacrorum canonum voluntate recedebat. Et vt sanctè, & iustè coram Deo, & hominibus omnia tractaret, à muneribus,etiam vilissimis,abstinuit. Tribunalia sua, vt non solũ quauis labe iniquitatis,sed etiam suspicione vacarent,omni studio,præsertim sæpe illa visitando, præstitit. Nullum tempus animi relaxationi dabat,sed opus Dei, & proximi continuè agenti negotium negotio succedebat,curam cura excipiebat. Non quietis tempus vacabat ab opere, nõ refectionis : bon[illegible]

lectione, tum ſcriptione, tum oratione abſumebat; interdum in oratione pernoctabat, neq; idcirco remiſſior mane in agendo erat; ita vt in actis inter cetera conſignatum ſit, quòd cum aliquando Romæ in Catacumbis noctem, quam ieiunium præceſſerat, orando inſomnem egiſſet, mane non ſolum de corporis refectione, aut quiete non cogitauit, ſed valde longa peregrinatione ſuſcepta, ad beatæ Virginis Agnetis Eccleſiam, pedibus proceſſit, vbi Miſſam agendo, & orando, tantum temporis poſuit, vt ante vigeſimam ſecundam horam cibum non caperet: reipſa plane oſtendens, quàm omnia poſſet in eo, qui illum confortabat. Has omnes, & ſequentes virtutes exornauit mirum in modum caſtitate, & pudicitia, quam in florenti etiam ætate, quamquam non leuiter tentatus, illæſam fortiter defendit, ac diligentiſſimè ſemper cuſtodiuit. Itaq; fœminas ſine arbitris non alloquebatur, omnemq; occaſionem vitæ labefaciendi candorem accuratè præcauebat. Firmabat vero eius virtutes omnes ſolidum fundamentum, præcellens viuæ fidei donũ, quod & dilectionis egregia opera, & doctrinæ veritas, ac puritas, quam eius ex ore Eccleſia Mediolanenſis, alijq; non pauci Chriſti fideles tot annis hauſerunt, comprobant ſatis. Pietas præterea inſignis, ac deuotio, cuius feruore incenſus Chriſti famulus, ſacra Italiæ loca orationis cauſa aliquando obibat, longa, & difficilima itinera, alieniſſimo anni tempore, pedibus agendo. Qua in re, vt nullo loco à ſanctis operibus ceſſaret, tempus rerum diuinarum contemplatione, aut Pſalmorum, & Sanctarum precum recitatione, aut ſermones ſpirituales cum comitibus conferendo, tranſigebat. Quotidie ſacrificium Deo offerebat, genibus flexis horas canonicas recitabat, & ſacras ſcrutabatur ſcripturas: idq; interdum dum ſecretò refectionem ſumeret corporalem. Quamobrem meruit homo Dei in huiuſmodi operibus occupatus, non mediocriter à Domino clarificari. Cum enim ex more aliquando in priuato oratorio ueſpere cum familia oraret, & filius perditionis, apoſtata quidam ex ordine Humiliatorum, quem alij nonnulli eiuſdem ordinis ſimiles miniſtri Sathanæ pecunia in necem Caroli ſubornauerant, quod eorum Ordinis reformationem auctoritate Apoſtolica vrgeret, in eius tergum plumbeis globulis inſtructum ſclopum, ab Oratorij porta exploſiſſet, diuina protegente dextera, ſagittæ paruulorum factæ ſunt plagæ eorum, & globulorum pars ſancti Pontificis orantis veſtes non penetrauit, licet alij, violentia ictus, vtrinq; fuerint in proximo defixi: omnibuſq; perculſis, ac de eius ſalute trepidantibus, ipſe ſolus mente immotus, illos in oratione progredi mandauit; & tunc ipſum Domini monitum illud, Non turbetur cor veſtrum neq; formidet, cantari, non ſine diuina voluntate, contigerat. Qui igitur ſui corporis ſaluti opus Dei tantum anteponeret, haud mirum ſi rerum etiam, & honorum contemptu inter Chriſti ſeruos enituerit Carolus, & illuxerit omnibus, qui in domo ſunt. Poſtquam enim ad Eccleſiam regendam Mediolanenſem, & ad Chriſtianã perfectionem animum appulit, vt expeditior agere poſſet, quod agendum ſuſceperat, maioris Pœnitentiarij officium, Archipresbyteratum Baſilicæ Sanctæ Mariæ Maioris Vrbis, ordinum Regularium complurium, Regnorum, & Nationum honorificentiſſimas clientelas, ſeu protectiones, opulenta munera, grandeſq; Eccle-

siasticos, & patrimoniales reditus sponte sua reliquit. Neq; his tantum vinculis sese exoluendum censuit, vt Christum sequi liberius posset, sed, quod longe difficilius est, quo corpus suum redigeret in seruitutem, seuerissime castigauit: quotidiano enim non contentus ieiunio, carnium, ouorum, ac piscium esu sibi interdixit, deinde ter qualibet hebdomada, post hæc tota Quadragesima pane tantum, & aqua ieiunauit. Ac demum, vt in corde ipsius disposuerat Dominus ascensiones, Quadragesimale ieiunium magna ex parte solis ficis passis, aut solis dactilis, Sanctorum veterum Eremitarum more peregit: deniq; postremo vitæ tempore hebdomada maiore, solis Lupinis aqua mollitis, languentem animam sustentauit. Vestis illi interior cilicium, & crassa, asperaq; tunica: exterior, priuata, lanea, ac vilis, & attrita, publica dignitatis propria. super paleas, aut super asses, paleis pleno, puluino capiti supposito, cubabat: interdum super ipsam humum, sagulo tantum substrato: postquam enim lectum suum pauperibus, pestilentia laborantibus, largitus fuit, nunquam super lectum, culcita stratum, dormiuit. Accedebant frequentes corporis flagellationes, aliæq; id genus complures mortificationes. Quibus tandem gradibus, cum ad illam feruorum Christi perfectionem peruenisset, vt per gratiam Spiritus Sancti audire à Domino posset, Serue bone, & fidelis, à paucis, & humanis rebus, in quibus fuerat. fidelis, super multa, & æterna bona constitui meruit, & intrare in gaudium Domini sui: anno siquidem ineunte ætatis suæ XLVII. cum prius, quasi discessui sese comparans, Varalli montis Nouariensis, diœcesis religiosas passionis Christi memorias adijsset, ibiq; vniuersos annos suos recogitando, generali confessione culpas diluisset, & cũ amaritudine animæ suæ quindecim dies in oratione, ieiunijs, vigilijs, alijsq; corporis afflictionibus egisset, æger Mediolanum delatus, consumato cursu, obdormiuit in Domino; Eius obitum vniuersi populi Mediolanensis luctus, consequutus est; alijs Sanctum, alijs communem Patrem amissum querentibus. Excellentẽ verò famuli sui sanctitatem comprobare etiam voluit Altissimus testimonio miraculorum; quorum complura & si ab eo viuente facta in actis recensentur; insigniora tamen post eius beatam dormitionem edita probantur. Nam quidam infans, Philippi Nauæ, & Lucinæ Mediolanẽsis filius, quem sine oculis in lucem editum fuisse medici re mature perpensa, affirmauerant, piæ matris, ad Caroli auxilium conuersæ, precibus mirabiliter illos à Domino accepit; quippe sorore quinque annorum Carolum infanti benedictionem dedisse, & illum oculos aperuisse clamante, mater, clamore aduocata puellæ, oculos infantem habere deprehendit. Et Sanctimonialis Monasterij maioris Mediolanensis nomine Paula Iustina Casata, cui dexteræ partis corporis omnem sensum ac motum paralysis ademerat, cũ ad sancti Sacerdotis imaginem, voto prius suscepto, & eleemosyna erogata, sacra communione refecta, magno spiritus ardore, & fiducia oraret, statim sensum, & motum cum valetudine recuperauit, ita vt ad Oratorium se conferre, & gratias Deo agere libere potuerit. Altera vero Monialis ex Capuccinis, nuncupatis, eiusdem ciuitatis, cui nomen Candida de Agadis, triennio hectica febre, tam acriter laborauerat, vt desperatæ salutis, ac morti proxima existimaretur; hæc voto similiter emisso, & sacri Pontificis auxilio

deuotè implorato, ad Caroli vestis superimpositæ contactum statim conualuit. Votum similiter cum vouisset Angela Antonia quædam Senensis annorũ fere lxx. quo se Dominus per intercessionem beati Caroli, à membrorum infirmitate sanaret, cum absq; alterius auxilio incedere non valeret, ante quàm votum soluere finiuit, valetudinem consequi meruit. Ad imaginem rursus serui Christi magna cum deuotione, dum meritis eius confidens Deum orat, Candida Francisca de Fortis, Monialis Monasterij sanctæ Agnetis Mediolanensis, vt à graui morbo liberetur, quo tertio iam mense affligebatur, quem spasmum ex catarrho Medici censebant, indeq; crus illi dexterum contractum erat, nullisq; remedijs depelli valuerat, suaui quadam, quasi aura neruos, & crus dexterum perfundi, & refocillari sentit, ac finita oratione pedibus consistit, & sanatur. Angela quoque Buticella Papiensi grauissimo articulorum morbo affecta, ex quo omnium membrorum motu, præter quàm linguæ, destituta, languebat, ad eius imaginem pro sanitate orante, meritis, & precibus Caroli, vna cum deuotæ fœminæ oratione morbus mirabiliter finiuit. Et Anna, mulier nobilis Polona, ex Marchionibus de Mirouu, cum annos circiter nouem manuum acerbissimis doloribus, cum tumore, & digitorum contractione laborasset, omni medicinæ auxilio frustra tentato, ad imaginem itidem beati Caroli conuersa, eius opem, magno cum spiritus ardore, implorans, statim sanitatem recuperauit. Sepulchrum quoquè serui sui placuit Domino multis signis mirificare, fidelium preces in diuersis eorum necessitatibus exaudiendis. Ex quibus illud est eximiũ, quòd, cũ vir quidam nobilis Mediolanensis nomine Io. Iacobus Lomacius, crurum quinquenij vlceribus affligeretur, neq; à medicina valetudinem consequendi spes relicta esset, acrioribus, quàm soleret, doloribus aliquando correptus, ad viri sancti sepulchrum, bacillo innixus, proficiscitur, ibiq; pro recuperanda valetudine feruenti spiritu orat, oratione finita, sine dolore Missam audit, deinde incolumis consurgit, ac domum reuersus, admirabili Dei beneficio crurum vlcera consolidata, sibiq; sanitatem redditam deprehendit. Præterea Margarita Monta, Mediolanensis puella, annorũ sex, adeò distortis, ac peruersis pedibus nata erat, vt plantæ interius conuersæ, se inuicem adspicerent, ac pedis pars exterior plantæ officio fungeretur; tamen à corporis vitio huiusmodi, quod nec industria obstetricis, neq; sexennio quæsitum humanum remedium corrigere valuerant, per beati Confessoris intercessionem liberata est. à matre enim ad sepulchrũ eius ducta, ab alterius primum, deinde reducta, ac voto etiam edito ab alterius etiam pedis huiusmodi inuersione sanata est. Non minoris momenti est, quod operatus est Dominus sancti Pontificis meritis, in altera infante, nomine Ioanna de Maronis, eiusdem ciuitatis, matre ad sepulchrum eius similiter orante: cum enim infans neruis, quibus tibijs alligantur pedes, genibusq; resolutis, nata esset, ita vt incedere minime posset, ac pedes in humeros, cum vellet libere attolleret, & quartum iam ætatis annum egressa esset, fama miraculorum beati Caroli excitati parentes, ad eius sepulchrum illam, cum oblationibus, deferri curant, indeq; vitio sublato, sana domum refertur. Aurelia de Angelis cancri morbo grauissimo, multum inueterato, cum febre, & acri dolore in sinistro crure affecta,

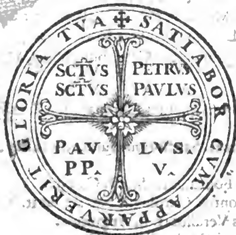
quem Medici insanabilem humana arte iudicauerant, ad serui Dei auxilium conuersa, ac voto suscepto, eiusq; sepulchrum venerationis causa, cum se adituram vespere proposuisset, mane à febre libera, sanescere mirum in modum crus cœpisse cernit, ac triduò penitus conualuit. Puer verò quinque annorum Hieronymi Beriolæ, & Agnetis ab Ecclesia filius, Melchior nomine, hernia admodum graui, & periculosa laborabat, magno cum dolore, & vniuersi corporis quasi ex aqua inter cutem tumore; quamobrem medicorum irritos conatus diu mater experta, beatum Carolum supplex orat, vt ex ijs necessitatibus filium, seq; eriperet, vel impetrando infanti à Domino sanitatem, vel vitæ miserandæ finem: Has preces somnus consequitur infantis, qui post paucas horas expergefactus, matrem vocat, eiq; refert Cardinalem suum morbi locum manu, in qua lucidum gereret annulum, tetigisse, ac sanasse; quo audito (mirabilis Deus) mater filiolum adspicit, ac vere conualuisse comperit. Non longè dissimili ratione alterũ puerum Papiensem Bernardini Ticoni filium, suprascripto æqualem, à mortis faucibus eripuit Dominus per merita famuli sui, retribuens pietati parentum, qui ad Sancti Dei imaginem filiolum vespere quotidie orare, & illum inuocare docuerant; cum enim in Ticinum, aquis tumidum, delapsus fuisset infans, & antequam quisquam illi opem ferre posset quasi quarta horæ pars elapsa fuisset, nunquam tamen est demersus, sed tamquam leue corpus supernatans, eò vsq; delatus est, donec educeretur; eductus, planè incolumis, sese beato Carolo, rubris induto vestibus, substentatum ne mergeretur, narrauit; beati Caroli autem auxilium, more à parentibus accepto, inuocans, dum decideret, à pluribus auditus fuerat. Hæc itaq; & alia quamplura signa, & prodigia, quibus serui sui præclara merita contestatus est Dominus, cum illam in Populis sanctitatis famam, & erga beatum Pontificem deuotionem, quam vita excitauerat, auxissent, & in dies magis augerent, dederunt exordia clarificationis à Patre luminum Carolo præstitutæ. Itaque anno MDCI. precibus congregationis Oblatorum S. Ambrosij Mediolanensis à Carolo institutæ, primũ à Vicario venerabilis Fratris nostri Archiepiscopi Mediolanensis duo processus, de vita alter, alter de miraculis sancti Confessoris formati sunt; exinde, Clerus, & Consiliũ generale eiusdem ciuitatis Mediolanensis, ad fe. re. Clementem Papam Octauum, Prædecessorem nostrum, oratores de beati Caroli canonizatione miserunt; quibus auditis idem Clemens, causam Venerabilibus Fratribus nostris tunc suis, S. R. E. Cardinalibus Sacris Ritibus Præfectis demandauit, de quorum consilio causa delegata tribus sacri Palatij nostri causarum Auditoribus, dilecto videlicet filio Francisco Peniæ Decano, ac dilecto etiam filio nostro Ioanni Garziæ tit. Sanct. Quatuor Coronatorum Presbytero Cardinali Millino, nuncupato, tunc earundem causarum Auditori, ac bon. mem. Alexandro Littæ, quibus deinde bon. etiam mem. Alexander Iustus, & Bernardinus Scottus, & huic demum dilectus filius Horatius Lancellottus earundem causarum similiter Auditores, subrogati fuerunt, cum facultate nouos processus, si eis videretur, conficiendi, Ipsi re mature examinata, nouos processus auctoritate Apostolica faciendos censuerunt. Deinde eodem Clemente Prædecessore viam vniuersæ carnis in-

gresso, ac fel. rec. Leone Papa XI. similiter Prædecessore nostro, ad Apostolatum assumpto, eadem causa prædictis Auditoribus commissa, & vt ad vlteriora procederent mandatum fuit. Eodemq; Leone, sicut Altissimo placuit, ab humanis exempto, nostraq; humilitate, inscrutabili Dei iudicio, nullis suffragantibus meritis, ad Catholicæ Ecclesiæ regimen vocata, officij nostri debitum exigere censuimus, vt sancti Cardinalis canonizationis negocium promoueretur; quando, si Deo adspirante, vt sperabatur, successisset, magna cum Ecclesiæ suæ augmento decoris, & credentium, præsertim Sacerdotalis ordinis, fructu, gestum iri constabat. Accedebant etiam Carissimorum in Christo filiorum nostrorum Philippi III. Hispaniarum Regis Catholici; Sigismundi etiam III. Poloniæ Regis, & Constantiæ Reginæ Illustrium, Principum, & aliorum multorum preces, quibus à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris prædictis, & à nobis id sæpius postulauerant, & postulabant. Quamobrem, cum in eadem causa, absq; mora progredi Auditores mandauissemus, ipsi ex nouo processu, auctoritate Apostolica per Venerabiles Fratres nostros Philippũ Comẽsem, & Claudium Placentinum Episcopos confecto, & ad se misso mandatu nostro, diu multumq; negocio discusso, & accuratè examinato, nobis primum, deinde Cardinalibus prædictis, tandem retulerunt constare de beati Caroli sanctitate vitæ, excellentia fidei, & miraculis; & omnia ad Canonizationem, à Sacris Canonibus requisita, legitimè fuisse probata: ita ut, si nobis videretur, ad serui Dei Canonizationis solennem actum procedere possemus. Restabat vt relationem Auditorum, & vniuersam causam de more ijdem Cardinales accuratissimè recenserent, & pro rei grauitate recognoscerent: id quod, cũ rectè, fideliterq; præstitissent, idemq; omnes censuissent, ac deinde Venerabilis Frater noster, Dominicus Episcopus Ostiensis, & Veliternus S. R. E. Cardinalis Pinellus nuncupatus, eorum antiquior, suam, Collegarumq; sententiam, cum totius summa processus retulisset in Consistorio nostro secreto, reliqui Cardinales, qui aderant, in eandem sententiam concesserunt. Quapropter sequenti publico Consistorio, in quo pro Canonizatione disertè dixit, dilectus Filius Iulius Roma, Aulæ nostræ Consistorialis Aduocatus, ac nomine prædicti Philippi Regis, nobis humiliter supplicauit, Nos de tanti momenti negocio, vt par erat, deliberaturos, cum ijsdem Cardinalibus, & Episcopis, in Curia præsentibus respondimus, & Cardinales, & Episcopos, qui tunc aderant, hortati sumus, vt eleemosynis, ieiunijs, & orationibus Spiritus Sancti auxilium deuotè implorarent. Cum verò in semipublico Consistorio, quod ex more deinde habuimus, vocatis non solum Cardinalibus, sed etiam Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis prædictis, ac præsentibus nostris, ac Sedis Apostolicæ Notarijs, ac Sacri Palatij nostri Apostolici causarum Auditoribus, nos de vita, & miraculis beati Caroli quæ oportebat, proposuissemus, omnes beatum Carolum Canonizandum esse apertis suffragijs censuerunt. Quorum vnanimi consensu audito, aperuimus os nostrum in benedictionibus, & gratias egimus diuinæ clementiæ, quòd tantam gratiam tribuisset puero suo, ac per eum honorificare vellet ministerium nostrum, & Canonizationis declarauimus diem, adhortantes omnes,

iunctis nobiscum precibus, eleemosynis, ieiunijs, & sacrificijs Spiritus Sancti gratiam, infirmitati nostræ in eam rem procurarent. Deniq; cum nihil restaret eorum quæ ex sanctorum Patrum auctoritate, sacrorum Canonum Decretis, ac S.R.E. antiqua consuetudine agenda, & obseruanda sunt, hodie in Sacrosancta beati Petri, Principis Apostolorũ, Basilica, in qua solenni ritu, cũ ijsdem Venerabilibus Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis prædictis, Rom. Curiæ Prælatis, Officialibus, ac Familiaribus nostris, clero seculari, & regulari, ac maxima populi frequentia, mane conuenimus; post repetitas pro canonizationis decreto petitiones nomine eiusdem Philippi Regis à dilecto Filio nostro Ferdinando sancti Eusebij Presbytero Cardinale, per Iulium Aduocatum prædictum, post Sacros Hymnos, Litanias, aliasq; preces; post Spiritus Sancti gratiam ritè imploratam; Ad honorem Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, ac fidei Catholicæ exaltationem, & Religionis Christianæ augmentum, auctoritate Dei omnipotentis, Patris, & filij, & Spiritus Sancti, beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, in Vrbe præsentium, consilio, & vnanimi consensu, bonæ memoriæ Carolum Borromæum, dum vixit tituli S. Praxedis Presbyterum Cardinalem, & Archiepiscopũ Mediolanẽsem, de cuius Sanctitate vitæ, fidei sinceritate, & miraculis plenè cõstabat, & constat, Sanctũ esse definiuimus, ac sanctorũ Confessorum Pontificum catalogo adscribendum decreuimus, prout præsentiũ tenore definimus, decernimus, & adscribimus, illumq; omnes fideles venerari mandauimus, & mandamus. Statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia in eius honorem Ecclesiæ, & Altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, ædificari, & consecrari possint, & singulis annis die IIII. Nouembris Festum ipsius, & officium sancti Confessoris Pontificis ad Breuiarij Romani præscriptum, deuote celebretur, eademq; auctoritate omnibus Christi fidelibus, verè pœnitentibus, & confessis, qui annis singulis eodem die Festo, ad sepulchrum, in quo Corpus eius requiescit, deuote accesserint visitandum, vnum annum, & vnam quadragenam, ijs verò qui in eiusdem Festi octaua, quadraginta dies de iniunctis, seu quomodolibet debitis pœnitentijs, misericorditer in Domino relaxauimus, ac relaxamus in forma Ecclesiæ consueta. Postremò Deum Patrem æternum, Regemq; gloriæ Christum, Patris sempiterni Filium, ac sanctum Paraclitum Spiritum, vnum Deum, vnum Dominum, laudibus, & confessionibus venerati, sacroq; hymno decantato, solenni oratione Confessorum Pontificum per beati Caroli merita ritè sumus præcati, atq; ad Altare sancti Petri Apostoli Missam egimus, cum eiusdem sancti Pontificis commemoratione, omnibusq; Christifidelibus, tunc præsentibus Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem concessimus. Aequum est igitur dare nos gloriam, & honorem, & benedictionem viuenti in sæcula sæculorum, qui benedixit conseruum nostrum in omni benedictione spirituali, vt esset sanctus, & immaculatus coram ipso; & cum illum dederit nobis Dominus tamquam fulgentem stellam in hac nocte peccatorum, tribulationum nostrarum, adeamus ad Diuinam clementiam, ore, & opere

supplicantes, vt Carolus Ecclesiæ, quam vehementer dilexit, prosit etiam meritis & exemplo, adsit patrocinio, & in tempore iracundiæ fiat reconciliatio, per Christum Dominum nostrum. Ceterum, quia difficile foret præsentes nostras litteras ad singula loca, vbi opus esset, deferri, volumus, vt earum exemplis, etiam impressis, manu publici Notarij subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem vbiq; fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrorum decreti, definitionis, adscriptionis, mandati, statuti, concessionis, elargitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ. M. D C X. Kal. Nouembris Pont. Nostri Anno Sexto.

 Ego Paulus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠
✠
✠
✠ Ego A. Maria Episcopus Prænestin. Cardinalis Gallus.
✠ Ego Antonius Episcopus Albanen. Cardinalis Saulius.
✠
✠ Ego Euangelista tit. S. Laurentij in Lucina Presbyter Cardinalis Cusentinus.
✠ Ego Fr. Gregorius tt. S. Mariæ Transtiberim Presbyter Cardinalis de Montelparo.
✠
✠

Ego Franciscus Maria tt. Sanctæ Mariæ in Araceli Presbyter Cardinalis à Monte.

Ego Flaminius tit. Sanctæ Mariæ de Pace Presbyter Cardinalis Platus.
Ego Federicus tt. Sanctæ Mariæ Angelorum, Presbyter Cardinalis Borromeus.
Ego Petrus tt. SS. Io. & Pauli Presbyter Cardinalis Aldobrandinus S.R.E. Camerarius
Ego Octauius tt. Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis Bandinus.

Ego L. tt. S. Laurentij in Pane, & Perna Presbyter Cardinalis Blanchettus.
Ego Bartholomeus tt. Sanctæ Mariæ in Porticu Presbyter Cardinalis Cesius.
Ego Franciscus tt. Sanctæ Mariæ de Populo Presbyter Cardinalis Mantica.

Ego B. tt. Sanctæ Priscæ Presbyter Cardinalis Beuilaqua.

Ego Dominicus tt. S. Petri in Monte Aureo Presbyter Cardinalis Tuscus.

Ego Robertus tt. Sanctæ Mariæ in Via Presbyter Cardinalis Bellarminus.

Ego Dominicus SS. Apostolorum Cardinalis Gymnasius.

Ego Antonius tt. Sanctæ Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis Zapata.
Ego Carolus tt. Sancti Clementis Presbyter Cardinalis de Comitibus.

Ego Iac. tt. S. Stephani in Monte Celio Cardinalis Sannesius.
Ego Erminius tt. Sanctæ Mariæ Transpontinę Presbyter Cardinalis de Valentibus.
Ego Ferdinandus tt. S. Eusebij Presbyter Cardinalis.
Ego Scipio tt. S. Chrysogoni Presb. Card. Burghesius, Maior Pœnitentiarius.

Ego Io. Garsia tt. Sanctorum quatuor Coronatorum Presbyter Cardinalis Millinus.

Ego M. Cardinalis Lantes tt. Sanctorum Quirici, & Iulittæ.

F. Cardinalis de la Roch Foucault tt. Sancti Calixti.
Ego Michael Angelus Tontus Cardinalis Nazarenus tt. S. Bartholomei.
Ego Fabritius Cardinalis Verallus tt. S. Augustini.
Ego Io. Baptista tit. S. Sixti Cardinalis Lenius.

Ego A. S. Laurentij in Damaso Diaconus Cardinalis Montaltus S.R.E. Vicecancell.
Ego Odoardus S. Eustachij Diaconus Cardinalis Farnesius.
Ego A. S. Angeli in foro Piscium Diaconus Cardinalis Perettus.

Ego Io. Baptista Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis Detus.

Ego